

Andras Kristiansen, fiskifrøðingur:

Fiskivinnan má stýrast

Tann fría atgongdin at fiska elvir til eina samfelagsbúskaparlaga misnýtslu av havsins fiskiríkidømi

Tað er stóddin av flotanum og raksturin, sum skulu tálmast. Tað hjálpir ikki at brúka at kalla óavmarkaðan pening til skip og rakstur, tá tað er avmarkað, hvussu nógv fiskastovnarnir kunnu kasta av sær í vekt, og sostatt hvussu stórar tær samlaðu inntøkurnar vera.

M.a. hetta sigur Andras Kristiansen, fiskifrøðingur, í eini grein í »Fiskirannsóknir«, í bók, sum Fiskirannsóknarstovan gevur út. Vit fara í dag og í komandi bløðum at endurprenta hesa áhugaverdu grein hansara, ið er grundað á eina gjøgnumgongd av skrivligum tilfari í bókum og tíðarritum umframt egnar metingar. Hann skrivur:

Samandrættur. Nógv orðaskifti hevur í seinastuni verið um fiskastovnarnar, og hvussu teir verða tryggtir. Sum heild tykist semja vera um, at okkurt má gerast, ikki bara fyrri at verja um stovnarnar, men eisini fyrri at betra um tað búskaparlaga grundarlagið undir fiskiflotanum. Við stóði í bókum og rit-

gerðum verður ein lýsing av ymskum regulerings-tiltøkum gjørd. Mett verður um, hvussu væl tiltøkini eggja til eina skilagóða samfelagsbúskaparlaga nýtslu av fiskastovnunum. Høvuðsvandamálið í samband við troytanina av fiskastovnunum er, at ov nógvir framleiðslufaktorar (kapitalur og ar-

beiðsmegi) verða brúktir til at fiska tær avmarkaðu nøgdurnar av fiski, sum havið kann geva. Reguleringstiltøkini mugu tí fyrst og fremst miða imóti at loysa hetta vandamálið. Tiltøkini verða flokkað í tveir partar, livfrøðilig og búskaparlæg. Komið verður til ta niðurstøðu, at tey livfrøðiligu tiltøkini (t.d. friðað øki, fiskibann og heildarkvotur) ikki einsamøll megna uppgávuna. Tey búskaparlugu tiltøkini (fiskiloyvi, avgjöld og skipakvotur) verða mett betur at skapa fortreytir fyrri at náa eini fyrri samfelagið skilagóðari búskaparligari nýtslu av fiskastovnunum. Av hesum verða skipakvotur, sum loyvt er at selja, mett at hóska best. Ein stórir fyrimunur við teimum er, at tær skapa fortreytir fyrri skilagóðari búskaparligari nýtslu av fiskastovnunum, uttan at neyðugt er at seta vinnuni ov nógvir treytir og ymskar avmarkingar, t.d.

ávisa flotasamanseting og teknologi.

Inngangur

Eru fiskastovnarnir ov fiskaðir? Hvønn fiskiflota skulu vit hava? Hverji tiltøk skulu setast í verk? Hvussu ávirka tiltøkini vinnuna og samfelagið? osfr. Hetta eru spurningar, sum manna millum og í fjølmiðlunum nógv verða havdir á lofti nú. Í orðaskiftinum verður fært fram, at neyðugt er at stýra vinnuni, men tó ofta uttan at nágreiniliga verður sagt, hvat hugsað verður um, t.d. móti hverjum máli og hvussu vinnan skal stýrast. Evnið hevur eisini verið framtíð á fiskivinnutíðingum (Kristiansen 1983, Olafsson 1984).

At tað almenna skal stýra vinnuni, vil siga, at tað sum tann politiski myndugleikin fremur tiltøk, sum miða imóti einum ella fleiri ávisum málum. Tann politiski myndugleikin má tí um-

Fiskastovnarnir kunnu bert geva eina avmarkaða nøgd av fiski

framt at seta málið eisini taka avgerðir um, hvørji tiltøk skulu setast í verk og at skipa so fyrri, at tey verða framt (Flåten 1983).

Givið er, at fiskivinnan má vera stýrd; nógv dømi eru um, at hetta er neyðugt. Tey síðstu 20 árin ella so hevur bæði tað livfrøðiliga (veiðan) og tað búskaparlaga úrslitið burtur úr fiskastovnum verið fallandi, og í summum førum hevur verið mett neyðugt at sett forboð fyrri at fiska, t.d. sild í Norðurlantshavi og í Norðsjónum og nú í ár tosk á

Flemish Cap.

Tað er tí ikki uttan grund, at fært verður fram, at neyðugt er at stýra fiskivinnuni. Í hesi greinini verða nakrir spurningar í hesum sambandi viðgjørdir. Dentur verður serliga lagdur á at vísa á alternativar møguleikar fyrri at stýra vinnuni, heldur enn teir, sum í dag eru mest vanligir. T.v.s. at vísa á tiltøk, sum verða mett at tryggja framhaldandi búskaparlígt grundarlag undir vinnuni og eina skilagóðari nýtslu av fiskastovnunum heldur enn tiltøk, sum í flestu førum máa tað búskaparlaga stóðið undan vinnuni og hótta fiskastovnarnar. Greinin er grundað á eina gjøgnumgongd av skrivligum tilfari í bókum og tíðarritum, har hesir spurningar hava verið viðgjørdir, umframt egnar metingar. Av tí skrivliga tilfarinum kann serliga verða nevnt Gordon (1954), Anderson (1977), Moloney and Pearse (1979), Pearse (1980, 1981), Clark (1980), Frost og Løkkegaard (1981) og Cunningham et.al. (1985).

Studningsskipanin er høvuðsatvoldin til ta vanaliga figgjastøðu hjá serliga feskfiskaflotanum. Skipanin hava gjørt tað møgult at hava ein alt ov stóran fiskiflota sammett við rávargrundarlagið — fiskastovnarnar.